

**6413 SAYILI TSK. DİSİPLİN KANUNU'NA GÖRE;
KINAMA CEZASINI GEREKTİREN DİSİPLİNSİZLİKLER**

(16. Maddenin Genel Açıklaması)

Hazırlayan:

Avukat Orhan ÇELEN-ANKARA

İLGİLİ KANUN HÜKMÜ:

6413 SAYILI TSK. DİSİPLİN KANUNU

Kınama cezasını gerektiren disiplinsizlikler

MADDE 16 – (1) Kınama cezasını gerektiren disiplinsizlikler şunlardır:

a) Amir veya üste nezaketsizlik: Hizmette veya hizmete ilişkin hâllerde amir veya üste karşı saygısızlık teşkil edecek nitelikte olmayan ancak askeri nezaket, protokol ve terbiye kurallarına aykırılık teşkil eden fiillerde bulunmaktır. Askeri nezaket, protokol ve terbiye kurallarının astlara veya maiyete önceden ilan veya tebliğ olunması veya bu disiplinsizliği yapan kişinin makam ve rütbesi itibarıyla bu kuralları biliyor olması gerektiğinin objektif olarak kabul görmesi hâlinde disiplin cezası verilebilir.

b) Meslek etiğine aykırı davranışta bulunmak: Önceden ilan veya tebliğ edilmiş olan mesleki etik davranış kurallarına aykırı şekilde tavır ve davranışlarda bulunmaktır.

c) Küfürlü konuşmak: Aynı rütbe veya kıdemdeki arkadaşlarına veya astlarına karşı, terbiye ve adaba uygun olmayan sözlerle konuşmaktır.

ç) Askeri silsileyi bozarak hareket etmek: Müsaade edilmediği hâlde veya durumun gerektirdiği hâller haricinde, herhangi bir talebini askeri silsileye riayet etmeyerek doğrudan daha üst amirlerine iletmektir.

d) Uygun olmayan hitaplarda bulunmak: Çevresindekilere; nizamlar, emirler ve askeri teamüller ile belirlenmiş olan hitap şekilleri haricinde hitaplarda bulunmaktır.

e) Sorumluluktan kaçmak: Kanun ve nizamlar ile kendisine tevdi edilmiş görevlerin gerektirdiği sorumluluğu üstlenmekten imtina ettiğini gösterecek tavır ve davranışlarda bulunmaktır.

f) Askeri eşyayı uygun kullanmamak: Hizmete tahsisli bir askeri eşyayı düzgün ve talimatlara uygun kullanmayarak onun zarar görmesine veya aşırı yıpranmasına sebebiyet vermektir.

g) Sağlığın korunması kurallarına uymamak: Sağlığın korunması veya salgın ve bulaşıcı hastalıkların önlenmesi için yetkili makamlarca yürürlüğe konulmuş tedbirlere uymamak veya hizmet verdiği ortamdaki kişilerin sağlığını tehlikeye düşürecek fiillerde bulunmaktır.

NOT:

Herhangi bir fiilden dolayı ilgili hakkında yapılan adli soruşturma veya kovuşturma, aynı fiilden dolayı ayrıca disiplin soruşturması ve tahkikat yapılmasını, disiplin cezası verilmesini ve bu cezanın yerine getirilmesini engellemez: TSK.Dis.K. Md. 5 - Bu Kanunda belirlenmiş olan disiplinsizliklere nitelik ve ağırlıkları itibarıyla benzer eylemlerde bulunanlara, eylemleri adli veya askeri suç teşkil etse dahi aynı neviden disiplin cezaları verilebilir. TSK.Dis.K. 8/2 - Askeri hizmet: As.C.K. 12, İç Hz.K. 6.

AÇIKLAMA:

Madde ile, subay, astsubay, uzman jandarma, uzman erbaşlar ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında kınama cezası verilmesini gerektiren disiplinsizlik hâlleri düzenlenmiştir(Madde Gerekçesi).

I- GENEL AÇIKLAMA:

6413 sayılı TSK.Dis.K.nun 16 inci maddesi ile, subay, astsubay, uzman erbaşlar ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında kınama cezası verilmesini gerektiren disiplinsizliklerin neler olduğu belirlenmiş ayrıca bunların tanımlarına yer verilmiştir.

Disiplin suçlarının hangi hallerde verileceğinin kanunlarda ayrıntılı olarak düzenlenmesi gerekip gerekmediği hususunda doktrinde tartışmalar mevcuttur. Disiplin cezalarının ve bu cezaların hangi hallerde verileceğinin kanunda açıkça tanımlanması ve gösterilmesi gerektiğini ifade eden görüşe göre, böylece keyfîlik önlenir. Personelin, hangi hal ve fiilinin hangi tür disiplin suçunu oluşturacağını bilmesi yerine bunun idarenin takdirine bırakılması farklı ve keyfî uygulamalara sebep olur.

İşte kanun koyucu da TSK.Dis.K.nun 16 inci maddesi ile, kınama disiplin cezasının verilmesini gerektiren hal ve fiiller ile bunların tanımlarına yer vererek keyfîliğin önüne geçmeyi amaçlamıştır.

Aşağıdaki bölümde, 16. madde ile düzenlenen hususlarda genel bilgi verilmiş ve bu maddenin açıklamasında nasıl bir yöntem izlendiği açıklanmıştır.

1. KINAMA CEZASININ KİMLER HAKKINDA VERİLEBİLECEĞİ:

6413 sayılı TSK.Dis.K. ile, subay, astsubay ve uzman erbaşlar ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında verilebilecek uyarma, kınama, hizmete kısmi süreli devam ve aylıktan kesme cezalarının disiplin amirleri tarafından; hizmet yerini terk etmeme ve oda hapsi cezalarının ise disiplin kurulları ve disiplin amirleri tarafından verileceği öngörülmüştür(md. 11/2).

TSK.Dis.K.nun dördüncü bölümünde yer alan uyarma, kınama veya hizmete kısmi süreli devam cezası gerektiren disiplinsizlik hâlleri ile nitelik ve ağırlıkları itibarıyla bunlara benzer diğer eylemlerin yapılması hâlinde, erbaş ve erlere izinsizlik ve ilave hizmet yüklemeye cezaları verilebilir(md. 27/1).

Erbaş ve erler hakkında izinsizlik, ilave hizmet yüklemeye ve oda hapsi cezaları disiplin amirleri tarafından verileceği hk. bkz. md. 25/2.

Erbaş ve erlere verilecek izinsizlik ve ilave hizmet yükleme cezalarının türü ve miktarının; erbaş ve erin hizmet ve disiplin safahatı ile eylemin niteliği göz önüne alınarak disiplin amirleri tarafından takdir edileceği, disiplin amirlerinin, erbaş ve erin olumlu hizmet safahatını dikkate alarak disiplin cezası vermeyebilecekleri hk. bkz. md. 27/2.

2. AÇIKLAMALARDA, CEZA HUKUKUNUN SUÇ TANIMLAMASINDA KULLANILAN KURUCU UNSURLARI ESAS ALINMIŞTIR:

Bu maddede düzenlenmiş olan disiplinsizliklerin incelenmesinde, öncelikle disiplin suç ve cezalarında korunan hukuki yarara yer verilmiş, arkasından disiplinsizlik; maddi, manevi ve hukuka aykırılık unsurları açısından incelenmiştir. Buna ilişkin daha fazla açıklayıcı bilgi için bu Kanunun 15 inci maddesinin "Genel Açıklama" bölümüne bkz.

3. BU KANUNDA YER ALAN GENEL KURALLARIN, KINAMA CEZASININ TATBİKİNDE GÖZ ÖNÜNDE ALINMASI ZORUNLULUĞU:

Bu Kanunda yer alan ve disiplinsizliklerle ilgili olarak vazedilen genel kuralların, kınama cezasının tatbikinde göz önünde alınması zorunludur. Bunlara aşağıda hatırlamakta fayda vardır.

a. Herhangi bir fiilden dolayı ilgili hakkında yapılan adli soruşturma veya kovuşturma, aynı fiilden dolayı ayrıca disiplin soruşturması ve tahkikat yapılmasını, disiplin cezası verilmesini ve bu cezanın yerine getirilmesini engellemez(md. 5).

b. Bu Kanunla disiplin cezası vermeye yetkilendirilmiş kişi ve kurullar, disiplin cezası uygulanması ile ilgili takdir haklarını ölçülü, adaletli ve hakkaniyetli bir şekilde kullanırlar(md. 6/1).

c. Maiyetinden birinin disiplinsizlik teşkil edebilecek bir fiilini veya mesleğe aykırı tutum ve davranışını herhangi bir şekilde öğrenen disiplin amirleri, olayın araştırılması gerektiğine kanaat getirirse, yazılı olarak görevlendireceği soruşturmacılar vasıtasıyla ya da şahsen disiplin soruşturması yapar(md. 7/1).

d. Bu Kanunda belirlenmiş olan disiplinsizliklere nitelik ve ağırlıkları itibarıyla benzer eylemlerde bulunanlara da, eylemleri adli veya askeri suç teşkil etse dahi aynı neviden disiplin cezaları verilebilir(md. 8/2).

e. Subay, astsubay ve uzman erbaşlar ile sözleşmeli erbaş ve erler hakkında verilebilecek uyarma, kınama, hizmete kısmi süreli devam ve aylıktan kesme cezaları disiplin amirleri tarafından; hizmet yerini terk etmeme ve oda hapsi cezaları disiplin kurulları ve disiplin amirleri tarafından; Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası yüksek disiplin kurulları tarafından verilir(md. 11/2).

f. Kınama cezası; personele, görevinin icrasında veya hâl ve hareketlerinde kusurlu olduğunun yazı ile bildirilmesidir(md. 12/2).

g. Bu maddede yazılı disiplinsizliklerin işlendiği tarihten geriye doğru; iki yıl içinde aynı disiplinsizlikten dolayı disiplin cezası alınmış olması veya bir yıl içinde aynı derece cezayı gerektiren başka disiplinsizliklerden dolayı iki defa ceza alınmış olması hâllerinde, Silahlı Kuvvetlerden ayırma cezası hariç, bir derece ağır ceza verilir(Bkz. md. 14/1).

h. Disiplin amirleri, personelin; olumlu hizmet, sicil ve disiplin safahatı ile eylemin niteliğini göz önüne alarak bir derece hafif ceza uygulayabilir(Bkz. md. 14/2).

ı. Disiplin amirleri, uyarma, kınama ve hizmete kısmi süreli devam cezalarını gerektiren disiplinsizliklerinden dolayı personeline disiplin cezası vermeyebilir(md. 14/3).

i. Erbaş ve erler hakkında izinsizlik, ilave hizmet yükleme ve oda hapsi cezaları disiplin amirleri tarafından; hizmetten men cezasının ise disiplin kurulları tarafından verileceği hk(md. 25/2).

j. (Erbaş ve erlere verilen) izinsizlik ve ilave hizmet yükleme cezaları; bu Kanunun dördüncü bölümünde yer alan uyarma, kınama veya hizmete kısmi süreli devam cezası gerektiren disiplinsizlik hâlleri ile nitelik ve ağırlıkları itibarıyla bunlara benzer diğer eylemlerin yapılması hâlinde verilir(md. 27/1).

k. (Erbaş ve erlere verilen) izinsizlik ve ilave hizmet yükleme cezalarının türü ve miktarının; erbaş ve erin hizmet ve disiplin safahatı ile eylemin niteliği göz önüne alınarak disiplin amirleri tarafından takdir edileceği, disiplin amirlerinin, erbaş ve erin olumlu hizmet safahatını dikkate alarak disiplin cezası vermeyebilecekleri hk(Bkz. md. 27/2).

l. Bu maddede gösterilen disiplinsizlikler nedeniyle disiplin amirleri tarafından verilen disiplin cezalarına karşı, cezanın tebliğ edilmesinden itibaren iki iş günü içinde itiraz edilebilir. İtiraz, bir üst disiplin amirine yazılı olarak yapılır. Süresi içinde itiraz edilmez ise ceza kesinleşir(md. 41/1).

m. Bu cezanın iptali için, idare mahkemelerinde iptal davası açılmaz(Bkz: md. 43/1).